

БОЙКО ЦВЕТАНОВ

ОПЕРАТА Е ИЗКУСТВО, В КОЕТО СЕ ВЪРТЯТ МНОГО ПАРИ И ПОЛИТИКА

МАРИЯ ЗАХАРИЕВА

Бойко Цветанов пее в Европа, Азия и Америка. Вече 15 години е първи тенор на Цюрихската опера, но неговата родна сцена си остава Софийската народна опера. Тази година бе ангажиран в новата постановка на “Сицилиански вечерни” на сцената на Държавната опера в Прага.

Нашият известен тенор притежава уникален по своята красота, обем и диапазон глас – глас, какъвто рядко може да се чуе не само в Чехия, а и на световните оперни сцени. В Парма почитателите на Верди му казват, че глас като неговия не са слушали от преди Втората световна война. “Не забравяй откъде идваш” са му припомняли в началото на кариерата му, но както казва Бойко Цветанов, името му идва от романа “Под игото” на Иван Вазов и може би затова воюва цял живот.

Бойко, как стана оперен певец – това случайност ли беше или успешно реализирана мечта?

Не, не беше случайност. Аз се занимавам с пеене от шестгодишен. В училище бях солист на хора и пеех самостоятелно много народни и училищни песни. Още в първите години спечелих няколко детски конкурса. Всъщност винаги съм се занимавал

с пеене. Баща ми свиреше на китара и мандолина, живо се интересувахте от музика и той ме заведе за първи път на опера.

Спомняш ли си кое беше първото представление, което види?

Да, това беше “Кармен”.

Кой ти беше първият учител и кой всъщност най-много ти е помогнал да се реализираш като певец?

Моят първи и последен учител, ако мога така да кажа, е Чавдар Хаджиев. На него дължа най-много. Той ме изгради като певец, а до голяма степен и като личност. Разбира се, по време на кариерата си съм работил и с Борис Христов. Бях негов студент в Академията в Рим. Във Виена бях два месеца благодарение на Маргарита Лилова, която също ми помогна. Специализирах в Щатсопер. След това имах възможността четири месеца да уча при Карло Бергонци. Завърших неговата Академия в Бусето. Имах огромното щастие да уча и при Франко Корели – по мое мнение най-големият тенор на ХХ век. Той беше във възторг от мен. Взаимно се харесахме и обикнахме. Но, за съжаление, почина и затова контактите ми с него продължиха кратко време. Интересно е, че

в едно интервю на въпроса на журналистите в Цюрих какво ще каже за кризата сред тенорите, Франко Корели отговори: *“След като във вашия театър пее Бойко Цветанов, за каква криза сред тенорите можете да говорите?”*

На коя оперна сцена беше твоят дебют?

Първата ми премиера беше в София през 1982 г. с “Италианката в Алжир” на Россини. Отдавна беше. Вече са минали 24 години оттогава.

Как стана солист на операта в Цюрих?

В Цюрих попаднах съвсем случайно. Директорът на Цюрихската опера, който по това време беше генерален секретар на Концертхаус във Виена, ме чул, минавайки по коридора. Аз пеех репертоара си с корепетитор в една от залите. Той, изненадан от гласа, който чува, влезе в залата, помоли ме да изпея няколко арии и веднага ми предложи договор в Цюрих. Но аз вече имах ангажименти във Виена и мога да кажа, че международната ми кариера по това време беше вече започнала. Контрактът ми в Цюрих обаче ми позволи дълги години да работя в един голям театър и то сред най-известните певци на нашето съвремие. В Цюрих съм пял заедно с Хосе Карерас и Пласидо Доминго. Работил съм и с най-големите диригенти като Ламберто Гардели, Карло Франчи, Нело Санги, Никола Рескиньо, Марчело Виоти, Рикардо Шайи, Ралф Вайкерт.

Какви спомени имаш от срещите си с големите изпълнители?

В Цюрих репетирах заедно с Хосе Карерас. На последната репетиция при мен дойде Грейс Бъмбри и ми каза: “Бойко, ти ще пееш на премиерата. Хосе Карерас, като те чу, получи тик и излезе от залата”. Много ме хареса и Пласидо Доминго. След неговото гостуване получих договор за четири представления в “Метрополитен”. Там трябваше да се редуваме с Пласидо Доминго. Но неизвестно защо директорът на Цюрихската опера ме изпрати точно по това време на специализация при Карло Бергонци и аз заминах вместо за САЩ за Италия.

Явно ти обичаш операта в Цюрих.

Какво е отношението на швейцарската публика към теб ?

Хората ме обичат много. Миналата година имах един концерт в “Тон Хале” – това е най-голямата и известна концертна зала на Швейцария. След концерта по време на аплаузите публиката спонтанно скочи на крака и както писаха в критиките “Цюрихската публика не е ставала на крака от 30 години в чест на солист”. А там гостуват знаменити съвременни музиканти. За мен това беше най-голямото признание.

Цюрих се превърна за мен в мой втори роден град.

Може ли да се каже, че там ти е родната сцена?

Не, родната сцена за мен си остава Софийската опера. Може би, защото аз съм роден и съм израснал в София.

Но ти гостуваши и на други български сцени. Чест гост си във Варна, например...

Във Варна пея непрекъснато от началото на кариерата си. Аз обичам Варненската опера, приятел съм с директора Христо Игнатов и се надявам да пея и по-нататък.

Имаш ли любими партньори на сцената, партньори, с които обичаш да пееши най-много?

Слава богу, имах щастието да пея с Джорджо Дзанканарло, един прекрасен баритон, който пристигаше на спектакъл в Цюрих с въртолет от Италия и обичаше да

казва: “Аз се научих да пея, докато работих като полицаи”. Наскоро пях с Лео Нучи. Преди два месеца участвах с Ренато Брузон в Цюрих на юбилейния му спектакъл на “Набуко”. Имахме голямото щастие да празнуваме неговия 70-годишен юбилей на 13 януари тази година. Мога да кажа, че Ренато Брузон заслужено се смята за най-големия баритон на съвременното. Пял съм и с много други величия. Достатъчно е се погледне програмата на операта. Освен това Цюрих е един театър, който бих нарекъл завод за опери. Ние правим 24 премиери годишно.

Това възможно ли е ?

Да, в Цюрих е възможно.

Миналата година си взел участие в концерта “Веселина Кацарова и приятели”. Какъв беше този проект?

Това беше неин проект за подпомагане на българските деца. Концертът в Берн мина

Бойко Цветанов – Ариго, Анна Иванова-Тодорова – Елена, “Сицилиански вечерни”, Прага, 2006 г.

блестящо и понеже имахме голям успех, се събраха доста пари. Средствата от концерта предоставихме на един дом за сираци в България. Аз участвам често в подобни проекти. Даже направихме един концерт в Цюрих, благодарение на американската фирма “Дел Кемикъл” и на него пях с Петя Буюклиева една песен, която съчетаваше поп и класика и се прие много добре от хората.

Ти участваш и в редица съвременни постановки. През ноември миналата година си бил сред изпълнителите на третата част на театро-трилогията на Бойко Богданов “Мечталото” в “Сълза и смях”.

Да, Бойко Богданов е блестящ режисьор и директор на “Сълза и смях”. Той е и изключително талантлив композитор. В тази постановка изпълнявам негови песни. Но твоят въпрос ми припомни, че през ноември тази година ще участвам в премиерата на неговата първа опера, която е посветена на влизането на България в Европейския съюз. Операта е много интересна и като драматургия, защото е направена по пиесата на Георги Райчев “Еленово царство”. Това е едно, бих казал, емблематично заглавие за българската драматургия, с много символика. Драмата отразява съвременното състояние на нашата народопсихология и по-точно на нашата национална душевност, което за съжаление не е много добро.

Дори е катастрофално...

За съжаление много хора се погрижиха да е на такова ниво. И най-лошото е, че това го направиха наши сънародници – някои от т.нар. политици и бизнесмени.

Веселина Кацарова каза в интервю за нашето списание, че българите трябва да могат повече от другите, за да направят международна кариера. Дори сподели, че по отношение на българите е прилаган културен тероризъм.

Съгласен ли си с това нейно мнение?

Абсолютно, това не е голословно твърдение. С това, което ние демонстрираме в операта, можем да сме на най-високия връх. Не че сме подценявани. *Просто сме изтласквани настрани, за да не пречим на това да блестят италианци или американци.* Или както ми каза навремето един импресарио “Ако беше италианец или американец, щях да правя от тебе милиони”. Ясно е, че в едно изкуство, в което се въртят много пари, няма начин да не се върти и политика. Всичко е въпрос на договорености и на национални интереси. Не може една Италия да няма най-добрите тенори. Същото в последно време се отнася и за Америка. Сега се изтласкват напред особено много испаноезичните тенори.

Кои са твоите най-големи международни успехи?

Бих казал, че незабравимо ще остане мое то присъствие в Токио, например. Там публиката ме прие възторжено. Няма да забравя също как в Испания след спектакъл на “Лучия де Ламермур” бях буквално носен на ръце от публиката, както у нас е бил носен на ръце нашият легендарен тенор Никола Николов.

В кой град те носиха испанците на ръце?

В Билбао. Разбира се, за свой голям личен успех смятам спектаклите на “Турандот” в Барселона при откриването на театър “Лицео” през 1999 г. след пожара му през 1992 г. Там пях “Турандот” с нашата велика певица Анна Томова-Синтова. След това имах огромното щастие да пая “Турандот” и “Джоконда” с Гена Димитрова по време на турнето на Софийската опера в Япония през 2000 г. Но отново се връщам в Цюрих. От една страна съжалявам, че ограничих кариерата си до голяма степен само с Цюрих, но от друга страна там пях с най-големите оперни певци и диригенти в света и то в един прекрасен театър.

Какви роли изпълняваш и имаш ли някоя любима роля?

Мога да кажа, че съм изпял възможно най-трудните оперни партии, започвайки с Арнолдо от “Вилхелм Тел” на Росини. Това е една роля, която много малко тенори са си позволили да я паят.

Може би просто защото не могат да я изпеят...

Да, не могат да я изпеят, защото е изключително трудна и висока. Други такива роли с изключителна трудност, които съм пял с голям успех в Цюрих са Гуалтиеро в “Пиратът” и Арджирио в “Танкреди” на Росини. Това са рядко изпълнявани белкан-

тови опери. Всички бяха много приятно изненадани, защото до този момент ме възприемаха повече като спинтов тенор. Но *любимата ми роля е тази, която в момента пая.* Сега това е Ариго от “Сицилиански вечерни”. Без да искам да предизвиквам дискусии, бих казал, че това е най-трудната Вердиева партия за тенор.

В какъв смисъл?

Понеже изисква невероятно майсторство във всяко едно отношение. Първо, ролята е огромна по обем, Ариго е постоянно на сцената и има страшно много пеене. Второ, партията е много напрегната, висока, драматична и човек трябва да притежава изключително майсторство, за да може да я покрие гласово, музикално и сценично. Иначе певецът може да се превърне в един несполучливо стоящ на сцената герой.

А как попадна в тази наша постановка? Знаем, че си бил вече няколко пъти в Прага?

Да, преди 20 години пях тук “Травиата” в “Сметановия театър” по предложение на Импресарска дирекция. Точно по това време бях на едно турне с хор “Гусла” във Финландия и пътувайки из Европа, научих партията на Алфредо в автобуса. Представлението мина блестящо и аз имам много хубави спомени от този спектакъл. Преди 5 години също тук пях “Трубадур”. Аплодисментите бяха френетични. Прага е прекрасен град с изключителна архитектура. Но, за съжаление, операта тук е все още от социалистически тип. Прави се рядко изпълнявана и изключително трудна опера като “Сицилиански вечерни”, а няма почти никаква реклама в медиите, макар че участват певци с международна известност. ■

Бойко Цветанов е роден в София. Завършва Музикалната академия в родния си град в класа на проф. Чавдар Хаджиев. Дебютира в Софийската народна опера (1982 г.) През 1988 г. печели конкурсите за млади оперни певци в Билбао и в София. Специализира пеене при Борис Христов, Карло Бергонци и Франко Корели. В периода 1990-92 г. участва с голям успех в оперите на Щраус “Кавалерът на розата” и “Капричо” на сцената на Виенската държавна опера. От 1991 г. досега е член на Цюрихската опера. Гостува в Германия, Австрия, Италия, Холандия, Франция, Испания, Португалия, Дания, Япония, Унгария, Чехия, Русия и др. Бойко Цветанов има в репертоара си над 50 роли.